

PODIVNÝ PROFESOR HISTORIE

Václav Majer

V organizaci Spojených národů je stálým delegátem komunistického režimu Československa pan profesor Jiří Hájek. Je to nepochybně muž učený. Ovládá několik řečí, slovem i písmem, hlavním zdrojem jeho politického myšlení je marx-leninismus a stalinismus a mimo to je znamenitě školený v úskočné taktice mezinárodní politiky Sovětů.

Je to muž síce učený, ale nemá charakter - ani osobní, ani národní - a proto v naprostém rozporu s národními zájmy Československého lidu, ve schůzích Bezpečnostní rady Spojených národů a cílům mezinárodního komunismu! Stalo se již mnohokrát, že v jednání Bezpečnostní rady si počínal útočněji, než delegát sovětský. Tak ku příkladu ve schůzi dne 7. srpna minulého roku, kdy bylo jednání o situaci ve Vietnamu, zatím co delegát Sovětů opatrně vyčkával, Československý komunistický delegát Jiří Hájek učinil hrubý útok proti Spojeným státům americkým, které obvinil z "nahé a brutální agrese". Americký delegát Adlai E. Stevenson mu ovšem ostře odpověděl. Řekl, že kritika Československého delegáta je "typický komunistický útok na svobodný lid, který se brání komunistickému imperialismu".

Od té doby byl pan profesor Hájek poněkud opatrnější. Snad proto, že jeho otrocké služebnictví politiky Sovětů mu vyneslo pohrdání diplomatických kolegů a možná i proto, že dostal nové instrukce, z Prahy i z Moskvy, když také komunistický režim v Československu se začal pokoušet získat pro své zkrachované hospodářství pomoc zemi svobodného světa, a také Ameriky. Učenlivý a poslušný pan profesor se ovšem také přispůbil. V minulých dnech, dne 22. května, byl v New York Times uveřejněn v rubrice "Letters to the Editor", jeho dopis, který je pozoruhodný z několika důvodů:

Předně, na rozdíl od jeho nedávných agresivních útoků v Bezpečnostní radě je dopis diplomaticky zdvořilý a za druhé pan profesor v něm doznává, pokud jde o poměry v předválečném demokratickém Československu i pokud jde o situaci vytvořenou Mnichovem, některá fakta, která před tím ve svých projevech a publikacích popíral.

A za třetí, prof. Hájek se pokouší vyvrátit názor, že situace Jižního Vietnamu, jehož svoboda a bezpečnost jsou ohroženy bandami komunistických teroristů, podporovaných propagandou a zbraněmi i vojenskými jednotkami zemi komunistické diktatury, se v mnohém podobá situaci Če-

choslovenska v době Mnichova, kdy jeho svoboda, bezpečnost a nezávislost byly ohroženy a na konec zničeny vnitřní nacistickou iridentou rovněž za pomoci propagandy a agrese a diktatury nacistické.

Na tom, že s takovým názorem komunistický diplomat nesouhlasí není ovšem nic pozoruhodného, ale pozoruhodné jsou argumenty, kterých použil:

"Před Mnichovem bylo Československo parlamentní demokracií podle západního vzoru. Ještě i v květnu 1938, kdy již Hitlerovy zbraně byly zaměřené, byly konány svobodné volby. A silná majorita aktivně podporovala nezávislost země a demokratickou vládu" - napsal pan profesor Hájek v květnu 1965.

To je ovšem v naprostém rozporu s tím, co až dosud tvrdila o demokratické republice komunistická propaganda a co poslušně ve své knize vydané v roce 1954 živě opakoval i Jiří Hájek. V této knize téměř na padesáti stránkách popisuje Československou republiku přesně podle žargonu komunistické propagandy jako "buržoasně kapitalistický, social-fašistický stát" protilidový a nedemokratický, který slouží "anglickému a francouzskému imperialismu" a domácí reakci. S gustem cituje fráze resoluce Komunistické strany Československa z 29. října 1933, že:

"Zřízení fašistické diktatury v Československu se vyznačuje řadou zvláštních okolností a znaků. Proto, že pro českou buržoasii v dané chvíli je výhodnější zřídit fašistickou diktaturu pod maskou "obranu demokracie". Pokud jde o Mnichov, uvádí prof. Hájek ve zmíněném dopise v Times, že byl prezident Beneš donucen podrobit se společnému nátlaku Německa a Západu, který byl formalisován konferencí čtyř mocností v Mnichově.

Naproti tomu ve své knize z roku 1954, na stránkách 127, 128 a 129 výslovně obviňuje dr. Beneše, Hodžu a celou tehdejší Československou vládu ze zrady. Mimo jiné iži také tvrdí: "Jejich rozpačité mlčení mohlo dáti Benešovi a Hodžovi volnou ruku k provedení zrady (str.128).

Co k tomu dodat? Snad jenom to, že komunistický diplomat, pan profesor Jiří Hájek, má povinnost tento frapantní rozpor mezi tím, co tvrdil v knize z roku 1954 a mezi tím, co nyní uvedl v dopise redakci New York Times, řádně vysvětlit a to tím spíše, že byl členářem New York Times představen nejenom jako stálý delegát Československé socialistické, sic, republiky, ale současně i jako profesor historie a mezinárodních vztahů Karlovy university v Praze.

DUCH PRAŽSKÉ REVOLUCE

Pokračování se str. 1

Avšak, ať taková koalice vznikne na radu přátel nebo z nutnosti, je to vždy nejtěžší a nejriskantnější politický podnik. Do kolebky komunismu byl vložen pud expanse a samovlády, nikoliv koalici pud. Obtíž s komunisty jako s koalici partnerem povstává z toho, že oni věří ve fáse. Každý rozumný člověk věří v historické fáse. Avšak komunisté v ně věří způsobem, který často je nerozeznání od věrolomnosti. Komunisti nemůžou být chyceni morálně. On neporušil dané slovo, on neuzrůl jednostranné úmluvu: prostě nastala jiná fáse, tak co chcete. ... Není určeno, jak dlouho fáse trvá. Pro komunistu někdy změní fáse přichází, mohli bychom říci, přes noc, a včera dané slovo neplatí, poněvadž historie prý pokročila. Komunistická víra v krátké fáse ještě dnes dělá mezinárodní život nesnadným. Když Sovětské Rusko bylo poráženo a v tísni, to byla jedna fáse. Když začalo vítězit, nastala, ovšem, fáse druhá, a demokratická odhodlání komunistů, byla - li to odhodlání, nepřešla bez poruchy z jedné fáse do druhé.

Pravíme: byla-li to odhodlání. Zřejmě nebyla. Komunistický hi-

storik, přehlíží dneš tu dobu, tuto fási, píše: "Československá komunistická strana se v letech okupace, věrná duchu leninského učení, orientovala na národní a demokratickou revoluci". Komunistického historika vskutku napadlo vhodné slovo: orientovat se. Komunistická strana, vcházející do koalice s demokracií, neprestala být méně protidemokratickou, jen se zařídila podle toho, co v ovzduší bylo neodolatelného. Vskutku nemohla říci lidem: snažíme se porazit jednu diktaturu, abychom zavedli druhou. Tak tedy se orientovala a přijala demokratická hesla, aby je, později, bez politování opustila. Poněvadž je to uváděno v souvislosti s "duchem leninského učení", může leninské učení být zajímavé pro každého, kdo v tom nebo v onom koutě světa má s komunisty co dělat. Ti, kdo s komunisty vcházejí v koalici, mají nepochybně pečlivě studovat, co Lenin měl na mysli.

Zdá se, že "být věrný duchu leninského učení" znamená nastoupit cestu klamu. Ještě nikdy nikde komunistická strana se nezmočila moci tím způsobem, že prostě vyhlásila svou doktrínu. Vždy se nejdříve "orientovala"

NOVÁ ČEŠTINA

"Pajčelka, chuloš, biža, ručprěky, zákonda, budoucnák... výrazy na pohled ne-rozumitelné nabývají zcela určitého smyslu, přetlumčíme-li si je jako učitelku, chuligána, biologii, ruční práce, žakovskou knížku, budoucího učitele..."

Aktovka může být žebřadlem, zvonek hlasem úlevy, horší čtyřka pohárem útěchy, doučovací kroužek dramatikem, ruština ruštinou a pod. Možná, že ve slangu nejen hradeckých studentů se označuje obdržení pětky za postižení sférou, pobyt ve vyhrazené učebně při čekání na vlak nebo autobus za utulení.

Zřetelně se projevuje ve tvoření slangových slov i vliv ruštiny, jak o tom například svědčí výrazy astrožka (astronomie), doska (tabule), psychožka (psychologie), študved (studijní vedoucí).

Mladá Fronta 15. května

VEŠKERÉ OPRAVY
chesterfieldů a čalouněného
nábytku provede Vám
PAVEL ČERNÝ
ROZPOČTY ZDARMA
Volejte po 5 hod. večer
537-5592

na něco, co bylo širší a silnější než ona. Ruská revoluce roku 1917 se orientovala na hlad malých sedláků po půdě a na široké, nedogmatické, sociální a socialistické citění. V Československu, jak je nám nyní řečeno, komunistická strana za války se orientovala, nic víc než "orientovala", na nacionalismus a demokracii, čili spočila se na chvíli s těmi dvěma silami, z nichž vycházelo více síly než z předčítání komunistického programu. Avšak vždy neúprosně přijde chvíle, kdy komunisté zradí své spojence a začnou je pronásledovat. Duch Leninova učení je taktika, již menšina se může zmocnit vlády nad většinou. Je, podle Leninova mínění, dost času druhého dne po revoluci říci spojencům, oč vlastně šlo. Spoleháje se, patrně právem, na své větší schopnosti organizační, komunisté hned druhého dne po revoluci začnou širokou revoluci měnit v úzkou, ve svou revoluci. Někdy, za příznivých okolností, se tak děje dříve, než revoluce byla skončena.

Jsou různé teorie, kdy začala studená válka. Snaží se říci, kdy už existovala. Když roku 1945, ještě před ukončením války, čeští komunisté odmítli americkou pomoc, byla to již studená válka. Když potom ti Českoslovenští vojáci, kteří bojovali proti nacismu na západní frontě, se vrátili do Prahy a byli komunisty přivítáni jako nejpodezřelější individua, která je nutno stíhat ve dne v noci, byla to studená válka. Tu již, z vůle vrchního komunistického vedení, vítězný svět byl rozštěpen na dvě nepřátelské části. Když Rudá armáda se blížila Praze, když potom do ní vstoupila, pro Československé komunisty nastala nová fáse, a široká revoluce začala být proměňována v úzkou. Poněvadž toto všechno se skrývalo pod povrchem již v revolučních dnech a bylo připraveno náhle se vynořit, je třeba říci, že duch pražské květnové revoluce roku 1945 byl z velké části ošklivý.

Ale teprve v únoru 1948 sovětské komunisté definitivně řekli Československým, jaký byl nebo měl být duch květnové revoluce. Pokušili provést puč. To mělo své následky. Tehdy komunismus patrně ztratil jedinou svou příležitost, aby předvedl světu příklad socialismu organicky vyrůstajícího z většinou obyvatelstva dobrovolně přijímaného. V Československu byly k tomu mnohé předpoklady. Když byl nařazen puč, jiný socialismus byl nastolen. Bylo rozhodnuto, že socialismus přichází násilím, že se opírá ne o většinu, ale o policejní režim, že socialismus a spontánnost lidu jsou neslučitelné.

Tak, ať jakýkoli byl, skončil duch pražské květnové revoluce.

ŽALUDEK V MOSKVĚ, SRDCE V PEKINGU?

V polovici mája bola v Prahe na návštěve kubánska vládna a stranická delegácia. Viedol ju Carlos Rafael Rodriguez, ktorého Rudé právo predstavilo Československej verejnosti ako poradcu prezidenta Kuby pre ekonomické otázky a člena národného vedenia kubanskej Jednotnej strany socialistickej revolúcie.

Bola to zase jedna z tých obviklých a častých kubánskych návštev vo strednej a východnej Európe s jediným cieľom: vyžobrať ďalšiu hospodársku pomoc. V nej a v tom, ako jej vedúceho v Prahe predstavili, je nielen výrazný symptom pokračujúcej hospodárskej krízy na Kube, ale aj vnútropolitický vývoj na tomto ostrove v Karibskom mori.

Rafael Rodriguez síce môže byť ekonomickým poradcem kubánskeho prezidenta, ale je to muž, ktorého Castro pred tromi mesiacmi zbavil vedenia Agrárneho vládného úradu v kubánskej ekonomii. Aká môže teda byť tá jeho poradnícka funkcia v úrade prezidenta?

Ale to nie je jediná záhada personálneho charakteru, dotýkajúca sa hospodárskej oblasti na Kube. Druhá je hádankou ešte významnejšia, lebo sa týka človeka, ktorý sa ešte doteraz považoval za prvú ruku Fidela Castru, za hlavného hospodárskeho poradcu režimu. Jeho minister priemyslu, revolucionár a povestný špecialista v záškodníckej vojne, major Che Guevara, sa od 14. marca neobjavil na verejnosti. Posledný jeho článok bol publikovaný v prvom týždni apríla. Guevara je v ňom kritický k hospodárskym sovietskym novotám, pohrdlivo píše o takzvaných hmotnej zainteresovanosti a o účelnosti podnikateľského zisku v socialistickom hospodárstve, zdôrazňuje, že takéto haraburdie z kapitalistického hospodárskeho systému vyvoláva len chiméru a zavedie socialistickú ekonomiu do slepej uličky.

Doma i v cudzine sa teraz často kladú otázky: čo je s Guevarom. Ale režim mlčí i keď jeho neprítomnosť na niektorých vládných akciách zaráža a nemôže sa obísť bez špekulácií. V polovici apríla boli v Havane sovietsko-kubánske hospodárske porady. Rokovalo sa o dlhodobom vývoji a zameraní kubánskeho hospodárstva. A minister priemyslu, Guevara sa ich nezúčastnil. Vláde vyhlásenie, ktoré oznámila, že predstavitelia Castroho režimu prijali sovietske návrhy na ďalší rozvoj kubánskeho priemyslu, nebolo ním podpísané.

Pozorovatelia naznačujú, že záhada okolo kubánskeho ministra priemyslu nemá len hospodárske, lež aj politické a ideologické pozadie. Guevara totiž prestal normálne fungovať hneď po tom, čo sa v marci vrátil z dlhej cesty po Afrike. Tam vo styku s africkými

kými predákmi vystupoval takmer úplne ako exponent čínskeho komunizmu. A tak by sa hádam dalo povedať, že Castro musel svojho ministra priemyslu odsunúť do úzadia v čase keď pre politický vývoj v oblasti Karibského mora a pre domácu hospodársku situáciu musel sa zase raz viac prikloniť k Moskve a žiadať väčšiu pomoc od európskych komunistov.

V posledných rokoch si Castro často zahrával na nezávislého pána. Navonok sa to javilo tak, že akoby Kuba mala žaludok v Moskve, ale srdce v Pekingu. Moskvu skutočne mala starosti ako udržať na úzde kubánskeho revolucionára, ktorého spolu so stredom a východoeurópskymi komunistickými režimami až donedávna úplne vydržovala. Medzi tým sa vytvorili aj hospodárske vzťahy s Pekingom. Dnes je preto situácia komplikovanejšia konkrétne, kubánske hospodárstvo je totálne od sovietskeho oleja závislé, ale základnú potravinu, ryžu, ktorej sa na Kube spotrebúje priemerne ročne nejakých 35 kilogramov na osobu, dodáva Čína. Podľa novej obchodnej zmluvy dodá Peking do Havany 250.000 ton ryže.

Pravda ani táto spojená komunistická pomoc nestačí. Kubánske hospodárstvo nenapreduje. Zber cukrovej trstiny je skončený a tohorodná produkcia cukru bude o niečo väčšia ako vlni, ale to všetko nestačí na to, aby sa zrušili prídelu cukru doma a aby sa začala kupila v cudzine všetko, čo by Kuba pre zásobovanie obyvateľstva a pre chod svojho hospodárstva potrebovala. Komunistická Čína sa pri tom poistila, v zmluve si vyhradila 700.000 ton kubánskeho surového cukru na protidodávku za ryžu.

Režim doma zvyšuje politický teror a za železnou oponou vyjednáva o ďalšiu pomoc. Pred pár týždňami začal s hromadným zavieraním takzvaných sabotérov a špiónov. Zaujímavé je, že týchto tazvaných nepriateľov kubánskeho socialistického režimu bolo najviac v provincii, ktorá je strediskom kubánskeho cukorného priemyslu. Príznačným symptómom hospodárskej krízy je aj rozmnožovanie obeživa. Vláda dala prikaz Kubánskej národnej banke vydať ďalších dvesto päťdesiat miliónov pesos. Odvodnila to, že ide o náhradu opotrebovaných bankoviek, v skutočnosti je to úmyselný inflačný zásah zo strany vlády. V zle zásobených obchodoch je stále menej tovaru a tak ceny stúpajú. V krajine, ktorá má sedem a pol miliona obyvateľov a národný produkt v hodnote dve miliardy a osemsto miliónov, je dnes obeživa asi za pol-druhu miliardu dolárov, dvojnásobne viac ako bolo pred Castrovim nástupom k moci. Takáto hospodárska politika nikam nevedie.

V úterý 8. června zemřel v Torontě po pětileté chorobě pan

I. J. SHAROUN.

OBCHODNÍK a bývalý vydavatel "KANADSKÝCH LISTŮ"

Zanechal truchliví vdovu, Hildu Sharounovou a jediného syna Jana Milana. Pohřeb, podle přání zesnulého, se konal soukromně v pátek, 11. června.

YAROSLAV HUEBER

ADVOKÁT a NOTAR

347 BAY STREET

Suite 210

Toronto 1

Tel.: Empire 8-5536 - 927-1196

JOHN GREGOR

Dovoluje si oznámiti, že opět provádí veškerý Plumbing Heating, opravy a nové práce, pod firmou QUALITY PLUMBING & HEATING

Volejte LE 3-8396

HANS KOHN A JEHO AUTOBIOGRAFIE

Petr Den

V poslední době jsem četl dvě autobiografie, které každého Čecha mohou zajímat: první byl vlastní životopis Maxe Broda, nazvaný "Sporný život" a napsaný německy a vydaný v Německu již v roce 1960, druhý byl vlastní životopis Hanse Kohna, napsaný v Americe anglicky a vydaný před několika měsíci v Novém Yorku. Oba autoři mají mnoho společného: oba se narodili v Praze - Max Brod v roce 1884 a Hans Kohn 1891 - oba pocházejí z majetných německo-židovských mládí, oba se stali známými mezikou pražskou univerzitou, na níž první studoval a vystudoval práva a druhý historii, oba milovali a milují Prahu, zvláště takovou jako byla za Rakouska jejich mládí, oba se stali známými kultury našeho století a oba Prahu a Československo opustili a žijí v cizině, která jim není. Zde však podobnost obou končí. Max Brod opustil Československo a svou Prahu až v roce 1939, jsa k tomu donucen Hitlerem, a žije od té doby v Izraeli. Byl dobrým Rakušanem, dobrým, ba výborným Českoslovákem, vždy se sklonek k sionistickému hnutí, nyní je vlastencem nového izraelského státu. Hans Kohn po svém návratu z ruského zajetí na Sibiř během první světové války opustil Prahu a Československo dobrovolně již v roce 1920, třebaže se tam mnohdy vracel k návštěvám svých nejbližších příbuzných, a žil potom v Londýně, v Jerusalemě, aby se v roce 1933 definitivně odstěhoval do Ameriky, jejímž občanem se stal a kde dosud žije. Již tento stručný nástin míst pobytu obou jmenovaných napovídá mnohé o jejich smýšlení. Max Brod měl vždy blízko k nacionalismu rakouskému i českému, logicky se s tímto kladným postojem k vyvíjejícím se národům vyvinul jeho sionismus. Brodův kladný postoj k národnostnímu usilování jistě způsobil a zapříčinil jeho lásku k české kultuře, které pomáhal neobyčejně účinně do světa, o čemž by Hašek i Janáček mohli hodně vyprávět. Brodův patriotismus a pražský "lokalpatriotismus" mu neprekážel k jeho vyletům do vyšších sfér, jeho cesta byla vždycky tak trochu cestou pražského Tycha de Brahe k Bohu. Ne tak Hans Kohn: jako mladík prodělal krátké válečné tažení na východní frontě a dlouhé zajetí v Turkestánu a na Sibiři a jeho putování zemí a jejich dějinami ho přímo naučilo nacionalismus nenávidět a pokládat jej za hlavní, ne-li jedinou, příčinu válek a za nepřítel lidstva. Kohnovi se líbí Amerika proto, že není národnostní, že je oním "melting pot", který zaručuje její velikost a konec konců toleranci. Hans Kohn ve svém životopise výslovně říká, že ve svých dlouhých letech "Wanderschaftu" - i ve své anglické knize užívá tohoto německého názvu - se nikdy necítil být exilem, cítil se všude doma, nechápe Dantova exilového pláče, směje se Heinemu, že po dvacetiletém pobytu v Paříži stále se mu stýskalo po Německu. Autobiografie Hanse Kohna je vlastně dlouhým odůvodněním tohoto postoje, který má v sobě mnoho pravdy a také některé nesympatické prvky.

Kohnův vlastní životopis, nyní vydaný ak terý napsal po svém pensionování ze svého posledního profesorského místa, se jmenuje Život ve světové revoluci a má typický podtitul "Má setkání s historií". Hans Kohn se totiž s historií setkával hodně, již od svého mládí, teoreticky v knihovně pražského Klementina, na které vzpomíná s láskou, a v zákopech první světové války a na svých cestách po světě. Nemůžeme zde jeho životem procházet, ale byl vždy zajímavý. Řekněme jen, že to byl život člověka, který vždycky jaksi stál nad svým okolím a díval se na současné události sice nikoliv sub specie aeternitatis-jak žádal Masaryk - nýbrž sub specie histo-

rii Čech, na četbu - v jazyce českém - Otakara Březiny a Petra Bezruče, na Stavovské divadlo a na Prahu vůbec, která prý v sobě spojovala demokratický Západ a mystický Východ. Kohn souhlasí s cestou Masarykovou kritikou orthodoxního Ruska a Dostojevského a o Čechách jako národu říká, že jsou "nejvýkonnější, nikoliv však nejroztočilejší slovanský národem."

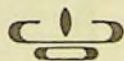
Podle Kohna "Velká revoluce", v které žil a žije, začala v roce 1914 a ještě dosud neskončila je to revoluce, toužící a spějící za rovností všech lidí, revoluce nutná, jejíž cíle rozhodně nebyly dosaženy revolucí bolševickou a posunutím ruského panství do středu Evropy. Kohn v této Velké světové revoluci žil a ji pomáhal, hlavně svou pedagogickou prací na amerických univerzitách a svými četnými historickými knihami, nemluvě o přednáškách, v kterých neustává ani když v sedmdesátí letech byl nucen opustit svou katedru Městské novojorské koleje. Ještě dnes si ho po přechodu jeho autobiografie představuji, jak sedí za svou katedrou a kárá své studenty a celé lidstvo za jeho netoleranci, sobectví a krátkozrakou chuť po moci. Patří k velkým lidem našeho století nesnášenlivosti, kterému by nevdalo, kdyby se poměry zjednodušily, třeba i asimilací minorit a malých národů - o jednotlivcích nemluvě. Jsa doma všude, nerozumí tužbám těch kteří mají domov na jednom místě. Nevola to, co volali naši buditelé, aby při zavolání jména "Čech se ozvalo jméno "člověk". Zdá se, že raději jméno "Čech", Němec / ani "Žid" raději nevolá, aby jméno "člověk" nebylo překřičeno. Jsa sám ponořen až po krk do historie pro svou historickou sečtlost a intelektuálnost, nerozumí, že méně vzdělání musí mít kořeny ve svém národě, oby nepřestali být lidmi. Po přechodu jeho autobiografie smekáme před ním hluboko klobouk, nemyslíme však, že v ní řekl poslední slovo o poměru vlastencství a lidství.

L. LUNSKÝ, OPTIK

Prohlídky očí
Zhotovení brýlí
Prvotřídní kvalita
Hovoříme česky
470 COLLEGE ST., TORONTO
WA 1-3924

ONTARIO DEPARTMENT OF EDUCATION

Committee on Aims and Objectives of Education in the Schools of Ontario

The Minister of Education has appointed a Committee to set forth the aims and objectives of education in the schools of Ontario. The Committee is desirous of having the views of all parties interested in education in Ontario.

Briefs with regard to the aims and objectives of education in Ontario are invited from interested organizations, associations and individuals.

Submissions (25 copies) should be in writing and should reach the Secretary on or before October 31, 1965. Participants are urged to submit briefs within the time indicated so that full account can be taken of the views expressed.

Copies of the terms of reference of the Committee and further details relative to the work of the Committee may be obtained by writing to the undersigned.

SECRETARY,
COMMITTEE ON AIMS AND OBJECTIVES,
CURRICULUM DIVISION,
DEPARTMENT OF EDUCATION,
SUITE 600, 344 BLOOR ST. W.,
TORONTO 4, ONTARIO.

F. C. Štěrba:

STAROMĚSTSKÉ ULIČKY

SLAVNÁ KARLOVA ULICE

Začala svoji královskou poutěsť za Malým rynečkem, poblíž obchodního domu U Rotů. Krátce na to vběhla neslyšně do Husovy třídy. Teprve v jejím pokračování, od Glam Gallasova paláce, kde obří jamena podírala namáhavě vjezdový portál s půvabným balkonem, vlastně zahájila svoji slavnou dráhu k Vltavě. Na rohu, přímo proti paláci, pan knihkupec Novák, žák starého pana Vilímka, v malém krámečku plném knih, brožů a novin, nabízel přesvědčivé knižní novinky. Často byly v jeho výlohách i vzácné obrazy, aby pestřivě doprovázely kupy vystavených knih. O kousek dále byla výtečná italská zmrzlina signora Marchionio. Naproti zase v domě drogerie pana Suchého, zvaném též "Ve zlaté studni", měla starozitnický krámk paní Vilma Stachová, jejíž zesnulý chot býval garderobiérem prvé scény u Vltavy. Musela být dříve krasavici, neboť i v pokročilém věku podobala se věrně Emě Destinové.

V jejích výkladních skřínkách byly někdy vzácné věci ze skla, porcelánu, kovu, dřeva i figurální poháry a sklenky, hrnečky a talíře, svícny a svítilny, krucifixy a klekátka, růžence a svaté obrázky, modlitební knížky, hliněné a kovové figurky a mnoho jiných sběratelských drobností.

A za rohem drogerie u Suchých je již majestátní rozložitě křídlo největší staropražské budovy Klementina, sídla Národní a univerzitní knihovny pražské, ve které je dnes uloženo přes 2 miliony svazků. Ve shluky jeho budov jsou kostely sv. Salvátora, sv. Klimenta, kaple sv. Kříže, Vlašská a Zrcadlová.

Ulice pokračuje pak ke Karlovu mostu. V posledním bloku jejím byl i malý tmavý krámk hudebního nakladatele pana K. o němž jazykové zlí z muzikantské Prahy tvrdili, že zbohatl z písničky "Cikánka" na úkor skladatele V., kterého odbyl malou odměnou, zatím co sám si vystavěl krásnou vilu na Barrandově. Nevím, jak jsem koupil, tak prodávám.

Blíže k mostu bývalo divadlo Unitarie, jehož scénu mimo unitářských bohoslužeb a shromáždění byla pronajímána divadelním společenstvem. Krámečky malé, úzké, tmavé a klenuté, které lemuji pouze levou stranu ulice k mostu, zatím co protější strana je zaplněna kostely až ke Křižovníkům.

Karlova ulice byla zvana ve své slavné době "královskou cestou", neboť často ji táhl skvělý královský průvod od Pražské věže Celetnou ulicí pekařů a houskářů - záletníků, přes Staroměstský rynek, po Malém rynečku a dále po Karlově mostě až na Hradčany. Byla to nejkratší spojka od slavné evropské křižovatky u Pražské brány na hrad a nutně se jí musela ubírat všechna ta poselství, komnsta, vyslanci cizích zemí, kupci, astrologové a hvězdáři Rudolfovi, dvořané, šlechtici a vojenští hodnostáři. Viděla proto mnoho slávy, kočárů, spřežení a průvodů. Slyšela zvonění podkov bujných komonů, cinkání bohatého krmplování na jejich postrojích, šustot zbroje štítů, mečů a ostruh. Zde proudil život hlavy Českého státu.

Proto jsme touto uličkou spěchali zamlkle, s úctou a obdivem. Byla v ní ještě vůně bývalé slávy dozvuk bývalých průvodů, pečet starobylosti národa. A pak se nám mnozí domýšlivci jali jalově namlouvat, že stát náš vznikl teprve až v roce 1918! Pošetilci, zapomněli chtěně na to, že již král Jiřík chodil tu často do Týna na mši svatou, že král "Dobře" bujař tancoval v královském dvoře blízce ulice Celetné, že vinomil Václav, syn velkého Karla, často v pozdních hodinách tudy spěchal sám, v černém baretu, s krátkou dýkou po boku a doprovázela ho jen velká doga - Ouška z mýtele ve Staroměstských mlýnech, či z vinárny na hrad. A Karlovka o tom všem ví!

KONEC "JMENNÉ PROHIBICE"

Československý časopis historický přinesl kritiku nedávno vydaného slovníku spisovatelů, kterému se vytýká, že opomenul jmenovat Pekáře, Šustu, T.G. Masaryka a pak se konstatuje, že v něm chybí "publicistický mnohem významnější Peroutka."

"Odkud se vracejí ta jména do našeho života? Jména mrtvých i živých. Jména, která ztělesňují určité osoby, určité činy, které přímo či nepřímo se podílely na utváření dnešní skutečnosti.

Jména umělců i řadových občanů, vysokých důstojníků i prostých vojáků, politiků i vědců. Všechna stejně jsme nechávali zapadat dlouhou dobu v zapomnění. Vyhlašili jsme jakousi podivnou jmenovou prohibici.

Nyní se však prosazuje hmata-telné úsilí rozbit tuto prohibici. Novináři, spisovatelé, filmáři, umělci vracejí svým dílem zapomenutým jménům jejich místo. A především jejich čest. V Sovětském svazu - obráncům Kronštatu. V Polsku zpátečnické Armie Krajové. U nás - atentátníkům na Hydrichu. Uvádím tyto příklady jen pro ilustraci. V tomto složitém a dlouhodobém procesu, při němž se nyní z mlhy mlčení vynořují jména lidí, kteří v životě usilovali o něco více než vydělat na chleba, jde o návrat ke skutečnosti, vlastně o obnovení respektu ke skutečnosti.

A drobnost z dneška. Před několika dny jsme se dívali na televizní stříhový film o konci války. Ve filmu se též mihla Stalinova postava. Kdoši udiveně křikl: Je podívejte, Stalin... Mihnuli se Stalinovy postavy v televizním filmu - to je nesmělý pokus o respektování skutečnosti. I Stalin byl skutečností a nie ze skutečnosti - at je jakákoliv - nemá být zapomenuto. Ale všechno důkladně a prozkoumáno.

Když minulost umlčujeme, když lidi a činy necháme zapadat v zapomnutí - sami sebe zbavujeme pocitu a vědomí půdy pod nohama, zbavujeme se základny, na níž vytváříme dnešek. Vystavujeme se nebezpečí morálního ochrnutí.

Umlčujeme-li jiné či mlčíme-li o jiných, vyhláškujeme tím vlastně ortel mlčení sami nad sebou". Jiří Lederer v Literárních novinách z 15. května.

TŘI DOPISY

Přinášíme překlad tří dopisů, které došly do redakce "Globe and Mail" a byly otištěny dne 15. resp. 20. května t.r.
DOPIS č. 1:

Rád bych Vás upozornil na dva omly, které se vyskytly v článku "Češi očistiť obraz mrtvého komunistického předáka" (13. května).

Za prvé, ačkoliv se správně zmiňujete, že dr. Vladimír Clementis byl rehabilitován slovenskou komunistickou stranou, titul uvádí, že jeho obraz očistili Češi. Ve skutečnosti Češi popravili Clementise, jako ostatně uvěnili mnoho jiných slovenských intelektuálů za to, že byli v opozici proti vládě Čechů na Slovensku.

Za druhé, zmiňujete se o oficiální publikaci Směna (ne Sme-na), která vychází v Bratislavě, v hlavním městě Slovenska. Nejsou to české, nýbrž slovenské noviny.

Mnoho kanadských Slováků se cítí uraženo, že jste otiskli takovou sentimentální počtu tomuto komunistickému předákově, který pomohl zotročit jak Slovaky, tak Čechy; Váš list otiskl také nedávno útok na Monsignora Jozefa Tisu, který byl také pověšen pražskou vládou za opozici vůči vládě komunistů a Čechů.

(Následuje údajné poselství Tisa slovenskému národu, které napsal ve vězení.)

George Ben - Toronto

Dopis č.2:

George Ben si zaslouží, abychom mu za dopis "Komunistický vedoucí" (15. května) poděkovali. Víme totiž teď přesně, jaký je postoj tohoto kandidáta na úřad kontrolora Toronta, pokud se týče Kanady. Jeho dopis oslavuje muže, který se s nadšením postavil za nacismus v letech 1938 a 1939 a který byl přímo zodpovědný za uvedení nelidských norimberských zákonů na Slovensku a který pomohl při rozšíření nacistické hegemonie v osudných letech 1938 a 1939.

Po smutných mnichovských dnech to byl Father Tiso, který zradil ideály své církve tím, že pomohl vrazit nůž do zad Československa a ulehčil svým novým spojencům, nacistům, aby šlapali svými botami po tvářích národů Střední Evropy.

V poslední době se stalo mezi některými lidmi módou nalézat omluvy pro Tisa a jeho katolický slovenský nacionalismus. Tvrdí se dokonce, že protestoval, snad mírně, proti deportacím "jeho

Židů". Pochopitelně: nechtěl, aby byli deportováni do Polska; chtěl, aby byli umístěni v pracovních táborech na jeho vlastním území, kde by je mohl plně zužitkovat.

Vážíme si Vaší úprimnosti, pane bývalý městský starší Ben-e, s kterou jste prozradil, kde opravdu stojíte.

Harry G. Wilson, Willowdale.

Dopis č. 3.

Pokusy p. Georga Ben-a (Komunistický vedoucí, 15. května) označit katolického kněze Jozefa Tisu, který se s Hitlerovým pozhánáním během minulé války stal prezidentem slovenského loutkového státu, za mučedníka, nenesou zkoumavého pohledu ani ze stanoviska právního, ani ze stanoviska historického.

Chránělec nacismu, který byl z rukou Hitlerových vyznamenán řádem německého orla, Tisova poslední slova "Pro Boha a národ" neoklamou lidi, kteří jej znají z telegramu z 15. března 1939 - v den konečného zničení Československa - Hitlerovi: "Žádám Vás, Vaše Excellence, jako otce Velké Německé Říše, která pod Vaší vládou vždy podporovala svobodu a sebeurčení národů, abyste převzal záruky za existenci našeho státu a abyste bez prodlení podnikl veškerá nutná opatření, která by zajistila ochranu našich státních hranic".

Není pochyb o tom, že Tisův případ byl zneužit politicky a zesnulý prezident Beneš byl naléhavě žádán, aby s ohledem na takovou možnost udělil Tisovi milost, avšak tento slovenský Quisling nebyl souzen a odsouzen "za svou opozici vůči vládě Čechů na Slovensku", jak tvrdí p. Ben, nýbrž pro svou srdečnou a úslušnou kolaboraci s nacismem už dokonce v době před Mnichovem a pro zločiny, kterých se během této činnosti dopustil. Když byl shledán vinným a zvláštní žádost o intervenci v jeho prospěch byla zaslána papeži Piu XII., nejvyšší Pastýř poukázal na to, že několikrát varoval Tisu v roce 1939, aby nepřijímal úřad prezidenta a tím také zodpovědnost za takový krok. Dokonce ani Církev si nepřála mít mučedníka tohoto druhu.

Na konec, pokud se týče "legálnosti" Slovenského státu během poslední války, Tiso řekl před Národním soudem dne 17. března 1947 doslova toto: "Bez Hitlerova tlaku, slovenský sněm by nikdy nehlasoval pro vytvoření nezávislého Slovenska".

A. Vyhnanek, Willowdale.

ÚSPĚCH ZDENKA MIMRY

Zděnek Mimra, dosavadní komptroller firmy Cooper & Beatty Limited byl na poslední výroční schůzi své firmy zvolen jejím ředitelem, Blahopřejeme.

kvalitní potraviny. Někteří z si pochvalují vztah německých spolupracovníků a někteří si opět stěžují, že Němci dávají svůj odstup najevo. Německá inteligence patří k té lepší skupině, sám v praxi jsem si to ověřil. V této úvaze nechci, abych byl špatně pochopen, že si snad stěžujeme na práci, na níž nejsme zvyklí. Není tomu tak, naopak pro mnohé z nás je taková změna prospěšná a jedinou přípravou i pro náš cíl za mořem, ať plánujeme USA, KANADU nebo Australii.

Volné chvíle trávíme nejraději mimo tábor. Společenský život je velmi silné slovo pro naši činnost, ale navštěvujeme se na pokojích vzájemně, diskutujeme, plánujeme do budoucna, chodíme společně na procházky. Někteří z nás jsou "greenhorns", někteří pak zase ostřílení táboroví "bojovníci". Jeden pomáhá radou i skutkem druhému, štafeta dobrých rad se předává stále dále. Jsme si vědomi, že po velké přestávce přílivu uprchlíků jsme zde opět průkopníci pro relativním uvolnění hranic ČSR. Proto to máme o mnoho těžší než ti, kdož přijdou po nás. Ale rádi své zkušenosti předáváme dál.

Tábor Zirndorf se nedá vůbec přirovnat k táboru "Valka", známému mnohým Čechoslovákům z let 1948-55. Tehdy - podle vyprávění zde usedlých našich lidí bylo tu mnohem hůř po všech stránkách. Ale tehdy byl jednoznačný výsledek a úspěch: každý dostal politický asyl a přetrpěl-li bez újmy "Valku", měl otevřenou cestu. A tady jsem právě u kořene našich starostí. Chci tlumočit zkušenosti mých přátel, kteří se již dočkali výsledků projednání žádosti o politický asyl. Od t.z.v. "Vorprüfung", o kterém jsem se již zmínil čeká se na t. zv. soud.

Čekací doba opět dle složitosti případu, na druhé straně však i zcela jednoznačné "případy" čekaly na soud až 2 měsíce. Klíč k tomuto jednání se nám nepodařilo zjistit. Zasedají zde 2-3 komise o třech členech. Jsou to němečtí právníci a - jak jsme sami z úst německých úředníků slyšeli - jsou to bývalí sudetští Němci. A zde je pravděpodobně kámen úrazu. U soudu, který trvá jen 5 až 20 minut, se komise zeptá, má-li žadatel co dodat k protokolu při "Vorprüfung" a dá několik zásadních otázek. Někdy padnou se strany soudu i ostrá slova, jako na př.: "Ven, pane X., nikdo Vás sem nezval" nebo "co zde hledáte, nepotřebujeme Vás!" nebo "proč jste nevstoupil do komunistické strany, dařilo by se Vám v ČSSR lip!", dokonce takováto poznámka: "Utekl jste z ČSSR jen proto, že jste myslel že se Vám tady bude existenci dařit líp." Ohraždili se někdo pro tuto jednu otázku, uslyší také někdy název "Nezapomínejte, že Vás zde soudí sudetští Němci!" To všechno jsou věty, které jsem slyšel od postižených Čechů a Slováků.

Uprchlíky z ČSSR je možno možno rozdělit do dvou podstatných skupin: ilegální přechody hranic a přicestování na cestovní doklad. Ti první bez ohledu na politické pronásledování v ČSSR nebo bez něho, dostávají zde téměř automaticky politický asyl.

Jedná se většinou o mládež, která - přiznejme si to, našla odvahu prostříhat si cestu ostnatým a někdy elektrinou nabitým drátem na bavorských hranicích a šla pod palbou pohraničnicků za svobodou. Přijeme tento mládencům jejich úspěch z celého srdce. Horší je to ale s těmi, kdo nemohli riskovat toto dobrodružství, buď pro nedostatek osobní odvahy k takovému risku života nebo nenašli k takovému řešení cestu nebo jednoduše nemohli s dětmi a ženou toto nebezpečí podstoupit, což chápe jistě každý nikoliv jako zbabělost, ale jako rozvážnost. To ovšem neznamená, že tito "legální-

UVAŽOVALI JSTE O TOM, PROČ

V KAMPELIČCE

našem krajském peněžním ústavu používajícím všech výhod zvláštního zákona provincie Ontario

MŮŽETE

za své bezpečně uložené a pojištěné úspory

OBRŽETI

ÚROK 4 A 1/2% ROČNĚ?
NAVŠTIVTE NÁS

CZECHOSLOVAK /TORONTO/ CREDIT UNION
740 SPADINA AVE., TORONTO 4

Telefon : 952-0557

Pondělí a středa 7-9 večer

Sobota dopoledne 10-1

KENNEDY TRAVEL BUREAU LTD

296. Queen St. W. - Toronto 2B, Ont. EM 2-3226

LETADLEM TORONTO - PRAHA A ZPĚT

NA 21 DNI

\$ 479.30

Připravujete se na cestu do Evropy a nebo do Československa
Obstaráme Vám visa a vstupenky na všechny význačné podniky v ČSSR a v celé Evropě.

CHCETE PRODAT NEBO KOUPIŤ DŮM?
INVESTUJTE DO BUDOV, KTERÉ VAM ZARUČÍ

DOBŘÝ PŘÍJEM

Veškeré Informace Spojené s
Real Estate Business Vám Podá

PANÍ V KLÍMOVÁ TELEPHONE 447-8921

C. A. JONES Ltd. realtor

Member of Toronto Real Estate Board

44 ST. CLAIR AVENUE E

Phone 927-4503

ci" nebyli v ČSSR různým způsobem pronásledováni a svým způsobem nehlédali všechny možné cesty. Volili pak cestu nejmenšího odporu. Měli prostě to štěstí a snad i chytrost vybojovat si v ČSSR návštěvní pas do Rakouska, Německa či jinam na Západ. Byla to zase jiná bitva, boj nervů, kombinací, velkého přetvářování.

Chci se pozdrzet u těchto "legálních", neboť jejich těžkost se přirostla a mimo to jde o druh lidí kteří již svým věkem mají zkušenosti a hodně doma trpěli. Přijde-li Čech nebo Slovák na legální cestovní doklad do Německa, má už téměř punc kolaboranta s komunisty v ČSSR. Téměř bez výjimky jsou žádosti "legálních" zamítány a politický asyl není udělován. Znamená to pak v praxi, že tyto osoby a jejich rodiny nedostanou "Reisepass", ale jen "Fremdenpass", což odpovídá přibližně bývalému Nansenovu pasu, ale neobsahuje jeho výhody. Nešťastný držitel "Fremdenpassu" musí opustit Bavorsko a je určen pracovním úřadem do jiné části Německa. Zde dostávají pak povolení k pobytu na půl roku! Toto povolení musí pak každých 6 měsíců prodlužovat a záleží na benevolenci příslušného policejního úředníka, zda povolení prodlouží. Záruky neexistují a jistě si dovedete představit, jaké perspektivy a osud tyto lidi čekají.

Nutno podotknout, i když je to se strany imigračních úřadů popíráno, že na člověka s asylem je nazíráno od počátku jednání o vystěhování daleko lépe než na osobu s "Fremdenpassem". A je to zejména citelné u vystěhovaleckého úřadu pro Kanadu, kde už byli naši lidé odmítnuti bez dalšího zdůvodnění. Roli nehrála v tomto případě stránka zdravotní. Vystěhovalecký úřad totiž dostane k dispozici zdůvodnění odmítnutí politického asylu a jiný pramen nemá. Stal se konkrétní případ, že toto zdůvodnění německého soudu bylo úplně překroucené. Nechceme zkoumat, zda se tak stalo nedopatřením,

PRAHA, VÍDEŇ,

BENÁTKY

POUZE \$439.00

AIR & OCEAN

TRAVEL CENTRE LTD.

1 ADELAIDE ST. E.,

(roh Yonge St.)

TORONTO

EM 3-8888 (4 linky)

KAREL BUZEK,

Notář.

Ak chcete kúpiť lebo prodat
nehnuteľnosti v Toronte
obráťte sa na

MICHAEL J. VLČKO,
Realtor

1 Sorauren Ave. pri Queen W.
Telefón 533-2288

Člen

"Toronto Real Estate Board"

PROCK INSURANCE AGENCY

14 Conrad Avenue

Toronto 4

Tel. 537-2631

AUTO - POŽAR - BONDY

Dopravní a všeobecné pojištění

Výhodnější a levnější podmínky

Auto - financování

EVROPSKÁ LÉKARNA

poslíd

LÉKY DO ČSSR

Rychlé a přesné dodání

HILARY'S DRUG STORE

344 BATHURST ST.

TORONTO

Tel.: EMpire 8-1059

ale k takovým omylům by nemělo docházet, jedná-li se o osudy celých rodin. (Dokonce přístě.)

NAŠI V TÁBOŘE ZIRNDORF

(Dopis čs. uprchlíka - pokračování z min. čísla.)

Každý Čech, který chce zůstat na svobodném světě musí prodělat předepsanou proceduru v táboře Zirndorf, pokud požádá o asyl na území Západního Německa. Po příchodu do tábora prodělat různými kanceláři se spoustou formalit (jsme přece v Německu), ale na druhé straně tento postup schvalujeme jako nutné zlo, vždyť jsme přišli z komunistické země! Tyto formality trvají v průměru pro nás Čechy a Slovaky od 10ti do 35ti dnů, podle složitosti našich osudů. Závěrem tohoto procesu je t.z.v. "Vorprüfung"-protokol, kde podrobně znovu všechno zkontrolujeme a požádáme tím formálně o politický asyl. Od té doby dostaneme povolení pracovat v oblasti okresu a už je to radostnější.

Zmíním se při této příležitosti stručně o našich pracovních podmínkách. Drtivou většinou a vzhledem k tomu, že zde má převahu inteligence, nedostaneme práci v našem oboru. Objektivně však nutno říci, že tomu také brání nedostatečná znalost němčiny a přechodná doba v Německu. Proto spisovatel dělá truhláře, akademická malířka dělnici v továrně na umělé hmoty a inženýr vyrábí hračky. Je zcela snadno pochopitelné, že podnikatelé v okolí tábora využívají pracovníků jak mohou a také mzda za práci je většinou menší, než u domácích. Přesto však zvedla se naše životní úroveň o nejméně 30 procent oproti ČSSR, hlavně v jídle. Naše děti zde po prvé poznali kokos, datle, telecí maso a

radostnější. Zmíním se při této příležitosti stručně o našich pracovních podmínkách. Drtivou většinou a vzhledem k tomu, že zde má převahu inteligence, nedostaneme práci v našem oboru. Objektivně však nutno říci, že tomu také brání nedostatečná znalost němčiny a přechodná doba v Německu. Proto spisovatel dělá truhláře, akademická malířka dělnici v továrně na umělé hmoty a inženýr vyrábí hračky. Je zcela snadno pochopitelné, že podnikatelé v okolí tábora využívají pracovníků jak mohou a také mzda za práci je většinou menší, než u domácích. Přesto však zvedla se naše životní úroveň o nejméně 30 procent oproti ČSSR, hlavně v jídle. Naše děti zde po prvé poznali kokos, datle, telecí maso a

LETADLEM MIAMI pouze \$154.00

" MEXICO " \$199.00

Zavolejte neb navštivte Mrs. L. VESELY

VESELY & GREBEN
TRAVEL AGENCY

360 Bathurst St.
Toronto 2B
Tel. EM. 3-4366